

Sprokkels

Geerbosjubileum 25 jaar

Ledenblad IVN Veghel No 106

Lente 2015

Inhoud

Van het bestuur	3
Vanuit het secretariaat	3
Contributie	3
De wolf in ons midden	4 t/m 5
De Vlier	6
Natuur op Doornhoek	7
Poëziewandeling	8 t/m 9
Monitoren knoflookpadden	10
Insectentuin Geerbos 25 jaar	11 t/m 14 en 16
Deelprogramma	15
Lidou's Geerbosdagboek	17 t/m 21
Zomerkamp / Zomerweek	21
Boomfeestdag	22
Slootjesdag / Stekjesmarkt	23
Open donderdagmiddag Natuurtuin	23
Witkelen	24
Fototentoonstelling	24
Tuinreservaten	25
1000-soortentelling	25
Zomercursus	25
Duurzaam Doen	26
Dag van Lidou	26

Bestuur en redactie

Locatie	
IVN verenigingslokaal	
De Buitendonk 3, 5467 DE Veghel	
Bestuur	
Voorzitter:	
Fer Kalis	
Marterweide 7,5467 LK Veghel	
Telefoon.....(0413) 34 13 48	
Secretaris:	
Karin Koppen	
Antoniusstraat 11,5469 EV Keldonk	
Telefoon.....(0413) 21 02 16	
secretariaat@ivn-veghel.nl	
Penningmeester:	
Henk van Helmond	
Lavendellaar 345467BE Veghel	
Telefoon(0413) 367476...06-515 534 30	
Penningmeester@ivn-veghel.nl	
rekeningnummer: NL09INGB 0004 1542 71	
Lid:	
Marianne van Zeeventer	
Roekdonk 2.....5467 DP Veghel	
Telefoon(0413) 78 52 07	
Webmaster: Geert van de Wiel	
webmaster@ivn-veghel.nl	
website www.ivn-veghel.nl	
Redactie Sprokkels:	
Maria Kordewinders-van den Tillaar	
Geluckweg 45469 NA Boerdonk	
Telefoon(0492) 46 33 83	
Suzanne van Zutven	
Peter van Beurden	
Heiveld 65464 VT Veghel	
Telefoon(0413) 36 57 12	

Van de redactie

De lentebodes zijn al weer in volle bloei. Ook de insectentuin in het Geerbos zal weldra weer vol bloemenpracht zijn. Deze tuin is een kleine oase voor solitaire bijen en wespen en dat binnenkort al 25 jaar lang. In Sprokkels staat een dankwoord namens Pieter van Breugel voor alle IVN-ers die zich in verleden en heden hebben ingezet voor de insectentuin. Echter ook op plaatsen waar je het niet verwacht, namelijk industrieterrein Doornhoek, kan natuur voorkomen zoals uit het verslag van Karin Koppen blijkt. Allerlei vogels die zich schuilhouden in het riet en veel paartjes patrijzen zijn er gezien. Vogelaar Ton Hermans geeft in een verhaal uitleg over de grasmus, die ook gespot is op Doornhoek. Dus blijf, waar je ook bent, opletten als je weer op pad gaat.

Suzanne

“Helaas was niet iedereen die meewerkt in het Geerbos in de gelegenheid de kافت mee te versieren ter gelegenheid van het 25 jarig jubileum.”

Héél jong salamanderleven in de vroege lente. Foto: Peter Otte

Afspraken maken voor paasbest schoonmaak in het Geerbos

Van het bestuur

Net als de natuur lijkt ook IVN Veghel ontwaakt uit de winterslaap en bruist het van energie.

Zoveel activiteiten hebben we dit jaar al gezien, waaronder een aantal compleet nieuwe. Zoals de poëziewandeling van 1 februari, een combinatie van natuurwandeling met gedichten. Een geslaagde combinatie want er kwamen veel (nieuwe) mensen op af. Ook de tuinreservatencursus ging in de afgelopen maanden van start met 21 enthousiaste deelnemers. De doorstapwandeling was ook naar dit winterseizoen verschoven en dat bleek heel goed te kunnen, met een beetje doorstappen word je vanzelf warm. Nieuw was ook de bijscholingscursus voor natuurgidsen door Rini Kersten, ook hier veel belangstelling en energie en dat op het thema van 'naamgeving'. Veghel Paasbest hebben we alweer achter de rug met (helaas) een mooie oogst van een aantal volle zakken met zwerfvuil.

Verfrissend was de natuurwandeling in Eerde onder leiding van de nieuwe natuurgidsen Monica en Fia. Er was een ruime belangstelling, vooral van mensen uit Eerde. Een interessante wandeling met een letterlijk hoogtepunt boven op de (afval)berg die nu weer opnieuw ingepakt wordt. Een geheel nieuw geluid was dat van de knoflookpad, na jaren niet meer gehoord te hebben, was deze nu te horen in een aantal poelen in het Hurkske.

Een aantal zaken waren nieuw maar wel een direct gevolg van eerdere acties. Zo werd door de gemeente een nieuw plan gelanceerd voor de oplossing van het Veghelse knelpunt van de N279, de weg langs het kanaal. Er lijkt goed geluisterd te zijn naar de bewoners. Het plan gaat uit van een nieuwe afslag van de A50 naar de N279 richting Helmond. De weg komt ver in het beekdal van de Aa, het stuk van de N279 langs Veghel wordt een 50 km weg. Een heel verschil met de 2x2 banen van de oude plannen. Eerst maar even afwachten wat de provincie van deze plannen vindt, immers daar moet het meeste geld vandaan komen.

Inmiddels hebben we ook de waterschapsverkiezingen achter de rug, dit keer tezamen met de provinciale verkiezingen. Spannend want nu zouden misschien veel mensen op een politieke partij stemmen en niet op een inhoudelijke waterschapspartij. De uitkomst voor Aa en Maas viel mee. Er is één politieke partij bijgekomen, 50 plus. De coalitie onderhandelingen zijn inmiddels succesvol afgerond en hebben een coalitie opgeleverd bestaande uit: CDA, Water Natuurlijk, de 'geborgden' fractie en als nieuwkomer de VVD. Dat allemaal onder het motto: een nieuwe lente, een (beetje) nieuw geluid. Geniet ervan.

Namens het bestuur,
Fer Kalis, voorzitter

Een mooie wandeling door de Eerdse Bergen o.l.v. Fia en Monica

Van het secretariaat

Twee nieuwe leden hebben we verwelkomd:

Miriam Storck, Veghel
Wil Timmers, Veghel

Nieuwe e-mail adres:
Yvon van Breugel: breugelgulik@gmail.com

Karin Koppen

Contributie

Ook dit jaar is de contributie door de algemene ledenvergadering vastgesteld op €23,- per jaar als IVN-lid en €11,50 als huisgenootlid. De minimumbijdrage voor donateurs is €11,50. Een hoger bedrag is altijd welkom; alle bijdragen komen ten goede aan de verenigingsactiviteiten zoals natuureducatie in de vorm van korte cursussen, lezingen, excursies enz.

Hierbij het verzoek om de contributie voor 2015 vóór 1 juni over te maken op ING bankrekening:
NL09INGB 0004 1542 71 t.n.v. Penningmeester IVN Veghel onder vermelding van contributie 2015.

Leden: 23 euro, huisgenootleden 11,50 euro.
Minimumbijdrage donateurs 11,50 euro

Een mogelijkheid om het uzelf gemakkelijker te maken is om, indien u internetbankiert, bij de bank van de contributie een terugkerende (jaarlijkse) betaling van te maken.

Beëindiging lidmaatschap vóór 1 december doorgeven aan het secretariaat.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur IVN Veghel
Karin Koppen, secretaris

Fenrir

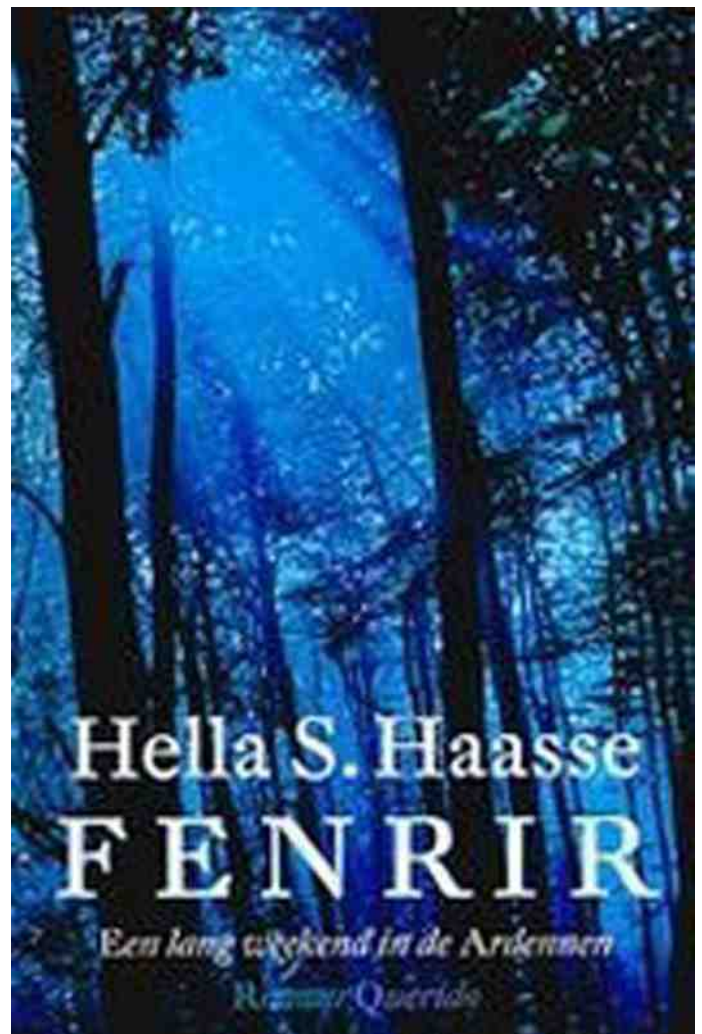
Fenrir, de wolf in ons midden

Het bezoek van een zwervende wolf aan ons land, waar hij anderhalve eeuw lang niet meer voorkwam, brengt oude sprookjes en bijgeloof weer naar boven. De drie biggetjes, de zeven geitjes en de grootmoeder van Roodkapje, het gaat allemaal niet over een echt levend wezen maar over een mythisch monster. In werkelijkheid zijn wolven niet gevaarlijker dan honden van vergelijkbare grootte. Ook die moeten niet in een weiland met lammetjes loslopen, en heel wat mensen moeten zich voor hondenbeten laten behandelen. Historische verslagen over mensen die door wolven gedood zijn, zijn heel zeldzaam. Alleen in de overlevering is een wolf een symbool voor een gevaarlijk monster. De boze wolf van de sprookjes is de kille geest van de winter uit de Germaanse mythologie. De wolf Fenrir eet de warme zon op. Een tijd van koude, duisternis, oorlog en ellende breekt aan als de heerschappij van de wolf begint. Pas als de jager Fenrir gedood heeft, komen de geitjes als de nieuwe lente fris en vrolijk uit de buik van het ondie. Die heidense opvattingen over de afwisseling van de seizoenen zijn nog in de sprookjes bewaard gebleven. Ook Hella Haasse heeft dat thema van die mythische Germaanse winterwolf als achtergrond van een verhaal gekozen, het boek Fenrir. Juist in de week waarin een wolf in Drenthe opduikt, heb ik dat boek uit de bibliotheek in huis. Het geeft een bijzonder accent aan het boek. Aan de ene kant vormt de kilte van de winter van Fenrir, het geheimzinnige, stiekeme gedrag van een wolf en aan de andere kant het ontzag voor een machtig wezen aan de ecologische top, de basis van het boek. Die kilte is de reden waarom de centrale figuur Erik Waldschade zijn zoon Erwin naar de familie van zijn overleden moeder in Duitsland stuurt, zonder verder ooit nog naar hem om te kijken. Hij zorgt dan wel voor financiële steun, maar verder niets. Hij trouwde

de moeder uit fatsoen toen die na een uit de hand gelopen folkloristisch feest als gevolg van het wangedrag van Eriks studenten zwanger bleek. Maar de boerendochter van het Oost-Europese, Alpine ras kon het in het gevoel van de etnologische professor niet verder brengen dan als een soort huishoudster, en voor zijn wettige maar niet biologische zoon kon hij niets voelen. Hij week in 1933 al naar Nederland uit om aan de Naziregering te ontkomen, hij steunde in de oorlog ondergedoken Joodse kinderen. Hij was geen fascist en geen antisemiet maar wel een typische Duitse racist van die tijd. Hella Haasse stelt hem voor als de gewaardeerde vader voor zijn dochters uit het tweede huwelijk met een Belgische vrouw, die nooit iets over een halfbroer te weten komen. Pas lang na Eriks dood verschijnt hij bij zijn halfzusters en maakt aanspraak op zijn deel van de erfenis. Maar al twintig jaar lang heeft hij in het geheim het doen en laten van zijn Belgische familieleden in de gaten gehouden.

Het racisme waar Hella Haasse aan denkt is de arrogante mening dat het eigen volk belangrijker is dan een ander volk van mindere mensen. En dat is niet iets dat beperkt is tot het fascistische Herrenvolk en de Untermenschen. De zin waarin zij haar mening het best uitdrukt is: "elke overtuiging van exclusief uitverkoren zijn, is een levensgroot gevaar". Die is afkomstig uit de pen van Jonathan Altmann, die als Joods kind ondergedoken was. Maar de zin gaat over de mening van zijn eigen zuster, die zijn gedrag niet Joods genoeg vindt. Ook aan de vervolging ontsnapte mensen voelen zich als het Uitverkoren Volk boven anderen verheven.

De minachting van de Germaanse Erik voor zijn Alpine zoon

Erwin is een afspiegeling van het idee van de Ondergang van het Avondland, de vrees dat de heerschappij van de West-Europeanen door mensen uit het Oosten overgenomen zal worden. Dat is anno 2015 nog altijd een springlevend idee, niet alleen bij Duitsers maar evengoed in ons land is het een politiek uitgangspunt. Haasse probeerde ons op een subtiele manier daaraan te herinneren. Haar hoofdpersoon Erwin besteedt het geld van zijn erfenis aan het vestigen van een centrum voor asielzoekers in de Achterhoek, om af te rekenen met het valse Oost-West gevoel. Zowel Jonathan als Erwin wijzen discriminatie naar herkomst of geloof bewust af.

In het verhaal hebben levende wolven ook een rol, met een symbolische betekenis. De zus van Erwin, Edith, heeft op het landgoed in de Ardennen een verblijf ingericht voor drie Canadese wolven, een hobby die teruggrijpt op de mythe van Fenrir. Iemand laat de dieren ontsnappen, een van de wolven wordt al direct het slachtoffer van een aanrijding. De andere twee zwerven in de buurt rond, maar op de avond van de dramatische climax duiken twee wolven op. De ene is zwaargewond en sterft, de andere wordt gevangen en in beslag genomen. De dode wolf blijkt evenwel niet het derde ontsnapte exemplaar te zijn, maar een onbekende zwarte wolf van een Oost-Europees ras. Hij symboliseert naar mijn idee het probleem van de illegale asielzoekers. De gevangen wolf staat voor onze beheerste afkeer ten opzichte van allochtonen, de vrije voor het nog altijd latent aanwezige racisme daarbij. De al eerder gestorven wolf is een verwij-

plaatsen waar de wolf gesignaleerd is

zing naar het verleden van WO II.

Het boek uit 2000 is nu nog best actueel, zeker ook met betrekking tot onze opvattingen over de Russen. Maar onze ideeën over wolven hebben ook best een opfrisbeurt nodig. De wolf in Noordsleen moeten we zien als een waarschuwing, we moeten wat concreter gaan denken over de plaats van wolven in ons land. De sprookjes en mystiek die met dat dier verbonden zijn, zullen daarbij net zo belangrijk zijn als reële gevaren. Het dier dat vanuit Meppen naar Noordsleen, het Balloërveld, Kolham, Winschoten, Eemshaven, Oudezijl en toen naar het Duits Bunde liep, heeft daarbij geen incidenten met verkeer, vee, wild, huisdieren of kinderen veroorzaakt. Maar dat kan een volgende keer best minder fraai aflopen. Voor roofdieren ter grootte van

OUDEZIJL 11 MAART 2015 9.30 UUR
WOLF VERLAAT NEDERLAND WEER

een flinke zwervhond is in ons land evenmin plaats als voor gewone loslopende honden. Die mogen niet te dicht in de buurt van verkeer, huisdieren, vee en vooral mensen en kinderen komen. Maar we moeten wel voorkomen dat de volgende wolf bij gebrek aan goede alternatieven een behandeling krijgt als de zwijntjes die in september vorig jaar in het kanaal bij Weert terecht kwamen. Als een wolf niet afgeschoten mag worden maar wel met een schot verdoofd wordt, wat doe je daarna dan? Chippen en loslaten is geen oplossing, zomaar over de grens terugsturen evenmin. We zullen een wolvenasiel nodig hebben, waar ze eventueel onbeperkt lang opgeborgen kunnen blijven. Later kunnen ze naar een land gebracht worden waar nog wel voldoende ruimte voor wolven is. Maar als alternatief zouden we toch ook een afgesloten deel van onze eigen natuur voor ze beschikbaar kunnen maken, waar ze samen met andere dieren zoals de grote grazers hun functie als top-predator kunnen hebben. De al te simpele regel dat een wolf een beschermd dier is dat niet gevangen of gedood mag worden, lijkt geen erg praktische richtlijn voor de nabije toekomst. Moet een wolf door een wildbeheerder, een natuurbeschermer, een brandweerman, een politieagent of door de dierenambulance opgevangen worden? En waar laat je het dier dan? Of wachten we af hoe de wal het schip gaat keren? Dat zijn nu reële problemen.

Frank Lippe

De Vlier

Het gedicht Mei van Annie M. G. Schmidt heb ik gekozen omdat deze Sprokkels in mei uitkomt. Het is echter ook een goede aanleiding om het te hebben over allerlei wetenswaardigheden rond de vlierstruik. Deze struik is bijvoorbeeld een echte bode van de lente want hij laat al vroeg zijn blaadjes zien doordat het uitwendige knopschubben mist. Bovendien is het door de rijke bloesem één van de aantrekkelijkste loofhoutsoorten.

Het gedicht is nu enigszins gedateerd omdat het spreekt over EEG en polygoonjournaals maar de essentie blijft overeind want zij heeft op eenvoudige wijze laten zien dat niets zo veranderlijk is als de politiek maar dat de seizoenen zich steeds weer aandienen. Haar boodschap is, maak je niet te druk om wereldnieuws maar geniet van de natuur.

Mei

Wanneer ik een goede raad mag geven: de vlier bloeit, het is mei. Vooruit, pluk vlier! Het is niet zo vaak mei meer in uw leven, misschien nog dertig keer, misschien nog vier.

U kunt de tijd natuurlijk ook benutten door de courant te lezen hier op aard. Er zijn zeer veel couranten hier beneden, maar zijn ze, achteraf, de moeite waard...

Want als u strakjes binnen wordt gelaten, daarginder op die ster, in het portiek, dan zult u ergens over moeten praten en niet zo heel veel over politiek.

Als u de EEG daar gaat bespreken, dan luisteren ze weliswaar beleefd, maar 't zijn daar op die ster volslagen leken, ze weten echt niet waar u 't over heeft.

Vertel hun dus maar niets van filmjournalen, zeg überhaupt maar niets van Polygoon. Begin maar liever over nachtegalen, die kennen ze.

Vertel hun maar gewoon hoe lief de merels zijn op deze aarde in mei. En hoe 't met de seringen staat. Dan strijken ze daar zachtjes langs hun baarden en zeggen: ja, zo was het. Inderdaad.

En daarom moet u voor die tijd wel weten hoe pruimebloesem ritselt als het waait, en hoe de vlier bloeit. U moet niet vergeten: de meien zijn betrekk'lijk dun gezaaid.

Annie M. G. Schmidt

Vliersoorten

Hoewel de meeste vlierstruiken betrekkelijk laag blijven, kunnen ze tot bomen uitgroeien en soms zelfs een hoogte bereiken van 22 m. Wereldwijd kent het geslacht 25 soorten. De meest algemene soort in Europa is de gewone of zwarte vlier. Deze vlier heeft donkergroene bladeren en bloeit van mei tot juli. De roomwitte bloemschermen geuren sterk en geven later zwarte bessen. Een in de natuur voorkomende variëteit van de gewone vlier is de peterselievlier, die meer diep ingesneden bladeren heeft. Een minder algemene soort is de trosvlier of bergvlier. De trosvlier heeft een vroege bloei met gele bloemtrossen die later helderrode bessen worden. De kruidvlier is een zeldzame soort die op kalkrijke gronden aan akker- en bosranden voorkomt. Deze vlier heeft onevengeveerde bladeren en rood-achtig, witte bloemen in een vlakke tuil. De zwarte bessen die in juli en augustus verschijnen, zijn in tegenstelling tot de andere

soorten giftig.

Toepassing

Het hout van de vlier is zacht en splintert niet waardoor je er kleine gebruiksvoorwerpen van kunt maken. De dunne takken bevatten licht, wit merg en kunnen worden uitgehold tot fluitje of proppenschiet. Botanici gebruiken het merg als preparaat onder de microscoop. Gekneusde bladeren hebben een onaangename geur en houden muggen op afstand. De bloemen van de vlier hebben een geneeskrachtige werking. Vlierthee wordt ook nu nog wel gedronken bij koorts en verkoudheid vanwege de zweetafdrijvende eigenschappen. De tuilen zijn ook lekker in pannenkokenbeslag. De bessen bevatten veel vitamines maar zijn rauw niet eetbaar en worden daarom verwerkt tot vruchtensap, jam en wijn. Voor vogels vormen de bessen een belangrijke bron van voedsel.

(Volks)geloof

De vlier is één van de oudste cultuurgewassen. Deze struik heeft daarom in het volksgeloof altijd een voorname plaats ingenomen. De plant werd vroeger als heilig beschouwd vanwege het feit dat die duivels en heksen kon weren. Daarom werden vlieren als beschermer van het huis aangeplant, meestal bij een waterput. Een vlierstruik kappen stond gelijk aan het oproepen van alle kwaad, dat over mens of dier kon komen, want in de takken van de vlier bij de put woonde de schutsgodin van huis en haard. Bij de Germanen was deze schutsgodin bekend onder de naam Freya, maar zij is later ook bekend onder de naam Holda of Hyldemoer. Uit de overlevering is hieruit het sprookje van Vrouw Holle ontstaan dat opgetekend is door de gebroeders Grimm. Ook nu nog vindt men bij veel oude boerderijen een vlierstruik.

Van de vlier wordt verteld dat het de boom is waaraan Judas zich verhangen heeft na zijn verraad. De paddenstoel Judasoor leeft vooral op oude, verzwakte takken van de vlier. Om de arrestatie van Jezus te voorkomen hakt Petrus het oor af van een Romeinse soldaat. Dit zou een verklaring zijn voor de naam Judasoor maar meer plausibel is het feit dat de paddenstoel de vorm heeft van een oor.

Suzanne

Natuur op Doornhoek

Broedvogels Doornhoek 2014			
soort	aantal territoria	soort	aantal territoria
Knobbelzwaan	1	Roodborsttapuit	6
Nijlgans	1	Merel	7
Krakeend	1	Bosrietzanger	20
Wilde Eend	12	Kleine Karekiet	22
Kuifeend	1	Spotvogel	1
Patrijs	6	Grasmus	16
Kwartel	2	Tijftjaf	4
Fazant	13	Pimpelmees	2
Waterhoen	5	Koolmees	6
Meerkoet	10	Boomkruiper	1
Scholekster	1	Ekster	1
Holenduif	6	Kauw	5
Houtduif	5	Zwarte Kraai	3
Oeverwaluw	4	Huisemus	2
Witte Kwikstaart	5	Vink	2
Winterkoning	1	Groenling	3
Heggenmus	12	Putter	14
Zwarte Roodstaart	8	Rietgors	1

Natuur op het bedrijventerrein; niet vanzelfsprekend maar natuur heeft er een handje van om zich niets aan te trekken van wat wel en niet 'hoort'. En zeker als er op het bedrijventerrein nog percelen zijn die braak liggen én ook in de omgeving nog veel te beleven is voor de natuur, dan kan er van alles gebeuren!

In 2014 heeft natuurvereniging IVN Veghel het bedrijventerrein Doornhoek onder de loep genomen en vooral de vogels die op het bedrijventerrein broedden, hadden onze volle aandacht. En dat waren zowaar 36 soorten (zie tabel)! Dat is niet gering, ter vergelijking, in de Aa-broeken (echte natuur?) hebben we enkele jaren terug 42 soorten broedvogels geteld.

De Patrijs is de soort waar het ons voornamelijk om te doen

was, een vogel die vroeger zeer algemeen was op het platteland (schattingen zijn dat er halverwege de vorige eeuw nog enkele honderdduizenden broedparen waren) maar waarvan het aantal broedvogels vooral sinds de jaren 70 dramatisch is achteruitgegaan. Nu broeden en nog zo'n 10.000 paar in Nederland en staat de Patrijs op de Rode Lijst. Het bedrijventerrein Doornhoek schijnt de Patrijs wel te bevalen; we hebben maar liefst 6 paartjes geteld! De Patrijs had een duidelijke voorkeur voor de ruige hoekjes van het bedrijventerrein maar we hebben ze ook zien scharrelen op het parkeerterrein, tussen de vrachtwagens.

Ook de waterpartijen en rietkragen waren zeer geliefd bij de vogels; ongeveer een derde van de broedvogels was gebonden aan dit biotoop, zoals de Kleine karekiet die met 22 paar bovenaan de lijst van de broedvogels Doornhoek staat.

Er is een tendens in Nederland om natuur op industrieterreinen een plekje te gunnen. IVN, bijenvereniging Ambrosius en ZLTO zijn rond de tafel gaan zitten om te kijken of dit ook mogelijk is in Veghel en hebben (met hulp van gemeente Veghel en Brabants Landschap) een plan gemaakt: komend voorjaar zullen de braakliggende percelen op Doornhoek in gebruik genomen worden door enkele leden van ZLTO en gaan we de randen van deze percelen inzaaien met bloemen- en akkerkruidenmengsels (mede dankzij de subsidie Leefgebied Agrarisch Landschap).

Van deze bloemen/akkerranden zullen de patrijzen en ook veel andere dieren profiteren; de randen trekken insecten aan die dienen als voedsel voor (jonge) vogels, de bloemen zijn een bron van nectar en stuifmeel voor bijen, vlinders en andere insecten en de zaden zijn voer voor vogels in de wintertijd. Maar niet alleen zullen onze 'wilde dieren' baat hebben van de randen, uit onderzoek blijkt dat contact met natuur een positieve invloed heeft op het dagelijks functioneren van de mens.

Voor IVN, bijenvereniging Ambrosius en ZLTO is het best wel een spannende onderneming; we hebben het plan bedacht, nu volgt de uitwerking en wat zal het resultaat zijn? En waar we natuurlijk ook benieuwd naar zijn, wat vinden jullie ervan?!

Karin Koppen, IVN Veghel
reacties: secretariaat@IVN-veghe.nl

Patrijs door Martin Helmig gefotografeerd op Doornhoek

Poëziewandeling

Poëziewandeling in de Aa-broeken

De natuur vormt voor veel dichters een inspiratiebron. Daarom was het thema van de poëzieweek goed gekozen. Tijdens deze week werd op zondag 1 februari een wandeling georganiseerd vanaf natuurtuin 't Bundertje om in de natuur te genieten van gedichten. De route liep langs het spoor naar de Aa-broeken. Onderwijl maakten we af en toe een stop om naar een toepasselijk gedicht te luisteren. De stadsdichter van Veghel Miriam Storck vergezelde ons tijdens de route en las enkele door haar geschreven gedichten voor.

MINUSCUUL STUKJE AARDE BIJ VIER GRADEN

Karavaanwolken tekenen voor fraaie takkenstelsels.
Schoenzolen door mos uitgemolken, tranen.
Delicate dauwdruppels beamen, stilte klopt hart op tot week.
Gele dwerg, ster uit middelgrote klasse metamorfoseert, smelt voor geknotte ruige jongens met gefronste houten lijven, waterkantversierders bij uitstek.
Bok en wol geiten om rock en rol.
Vlaamse reuzen neuzen in elkaars geborgenheid, in luwte van zwarte els met vrij oppervlakkig wortelgestel.
Kruiden geuren binnen de perken.
Bijenkast binnen alles op poten maalt om wilde eend bekend in waterkringen, die maten elimineert omwille vrouwtjes.
Kleine beestenstad loopt weg met belegde mini plantsoenen, grote beschermheiligen.
Pronkzuchtige winterslaap volgt sereen bevlogen wijze grijze gidsen op weg naar mystiek berken spoor.
Kei volgt handlijnen.
Water scharrelt met wintergasten.
Dichters laten tussentijds volgzame woordenstroom uit.

Miriam Storck, stadsdichter Veghel

Enkele IVN-ers onder ons blijken echter ook literair talent te hebben en waren zelf in de pen geklommen om enkele gedichten te schrijven. Zo kregen we mooie gedichten te horen van:

Nico Vreeswijk, Peter van Beurden en Marianne van Zeeventer.

Nico Vreeswijk vertelde: "Sinds 1980 wonen wij dichtbij de Veghelse Riviera, het riviertje de AA. Eerst een verwaarloosde watergoot, de laatste jaren een boeiend natuurfenomeen. Het gedicht Aa- stroom kwam een paar jaar geleden na de grondige renovatie van de Aa in me op. Hoe door ingrijpen van de mens de natuur kan veranderen!"

AA-STROOM

Alles stroomt en gaat voorbij - panta rhei...

het water van de Aa
is nog niet aangeland
of het steekt alweer van wal
opgestuwd en neergestort
afgevoerd en vastgesnoerd
klaterend en kabbelend

Alles stroomt en gaat voorbij - panta rhei...

waarvandaan die waterstroom?
waarnaartoe die waterval?
waarom maar even hier gebleven?
onder bruggen over storten
vlug als water niet te stoppen
vloeibaar en veranderlijk
keien in de stroom gelegd
kunnen water niet weerhouden
om de eigen wijze weg te gaan

Alles stroomt en gaat voorbij - panta rhei...

Luisteren naar gedichten in het wilgenlaantje, de favoriete plek van Marianne van Zeeventer

grote vogels staan te staren
zal de stroom ook leven baren
blinkend witte vis in zonnelicht
stroomopwaarts roeien eenden
snaterend om gebedeld brood
op te vissen uit de sterke stroom
stroomafwaarts drijft vies en vuil
wat de beek krijgt toegeworpen
water wast veel zaken schoon

Alles stroomt en gaat voorbij - panta rhei...

leven-brengend, leven-nemend
vreugde-gevend, angst-verwekkend
ieder droomt zijn eigen stroom
zie ik een beeld in de waterspiegel?
stroomt het leven door mij heen?
heeft het geen begin of einde?
telt het hier en nu alleen?

Alles stroomt en gaat voorbij - panta rhei...ook voor mij

Nico Vreeswijk

WILGENLAANTJE

's Winters ligt onder mijn wilgen
een tapijt van dorre blaadjes
dat veert onder mijn voeten

en worden hun kale, gladde takken
goud beschenen door de zon

's Zomers, met voller wordend loof,
staan hun wuivende kruinen
als pruiken op hun hoofd

en maken merels in het prille groen
hun nesten voor nieuw leven

't zijn mijn wilgen
als ik door dit laantje loop.

Marianne van Zeeventer

Nico Vreeswijk introduceert zijn gedicht *Panta rhei* (alles stroomt), gewijd aan de stromende AA.

Eén wandelaarster uit het publiek had haar eigen dichtbundel meegenomen en enkele gedichten voorgedragen. Ook de deelnemers aan de wandeling werden, met een papertje en potlood, zelf aan de slag gezet om de opgedane ervaringen tijdens de wandeling te noteren. Dat leverde na afloop van de wandeling bijzondere gedichtjes op. Dit gedichtje van mijn hand is op die wijze tot stand gekomen.

DE KLIMOP

De klimop klimt naar de top
Het zoekt het hogerop
Als het nog verder klimmen kon,
zou het klimmen naar de zon.

Terwijl wij de koffie of thee nuttigden, deelde Marianne nog enkele gedichtjes uit, geïnspireerd op de natuur.

Een dor blad dwarrelt
met een fel eigen leven
de hele weg af

Gertrude Meyling

De ekster vertelt de kraai,
hoe ontzettend zwart
de lijster is

Gertrude Meyling

We hebben genoten van een mooie middag vol verrassende natuur en literatuur.

Suzanne

Monitoren

Monitoren knoflookpadden

Zoals de meeste van jullie weten zijn er de afgelopen 3 jaar door RAVON larven van de knoflookpad uitgezet in een aantal poelen in 't Hurkske.

In 2013 heeft de amfibieënwerkgroep meegedaan aan het onderzoek of de padjes aan land kwamen. Daartoe zijn toen bij 2 poelen schermen gezet en binnen die schermen waren emmers ingegraven om de padjes die aan land kwamen op te vangen. Deze emmers werden elke ochtend gecontroleerd om de padjes te tellen en ook om ervoor te zorgen dat ze niet ten prooi zouden vallen aan de hitte of predatoren. Wat ik ervan begrepen heb, was het resultaat teleurstellend en we weten nog steeds niet waardoor dat kwam.

Dit jaar zijn we op verzoek van RAVON met hydrofoons (onderwatermicrofoons) op pad gegaan om te luisteren of er knoflookpadjes actief zijn in 't Hurkske. Deze hydrofoons zijn nodig omdat deze padjes de eigenschap hebben om onder water te 'kwaken', en dan ook nog alleen als het donker is. Het geluid dat ze maken klinkt als 'wok wok wok.'

Hengelen met een onderwatermicrofoon, niet te doen, wel te luisteren!

Om ons hierop voor te bereiden zijn we met de microfoons aan de slag gegaan in een tuinvijver waar we via een speaker (in plastic verpakt) het geluid van de padjes afspeelden zodat we die konden herkennen in het veld. Ook zijn we met de hydrofoons het veld ingegaan om te ervaren hoe we deze hydrofoons ver het water in konden krijgen. We hebben gewerkt met hengels maar dat was geen doen. Ten eerste was het niet vol te houden om met zo'n hengel een kwartier te blijven staan en ten tweede omdat elke beweging met de hydrofoon in het water een enorm kabaal gaf.

Toen hebben we de hydrofoon met behulp van een touw in het midden van een poel geplaatst en aan beide zijden gefixeerd in de oever, dit werkte prima en konden we zonder veel storing luisteren naar al die rare onderwatergeluiden. We ontdekten een 'onderwaterkrekel' die alleen tjlpte als het donker was, na veel speurwerk bleek dit een wants te zijn.

Dan krijgen we het sein van RAVON dat de knoflookpadden landelijk actief zijn geworden en zijn we dagelijks met wisselende samenstelling op pad gegaan. En we vonden in

Een nieuwe poging met de microfoon aan een touw als hulpmiddel

eerste instantie allerlei amfibieën zoals de kleine watersalamander, alpenwatersalamander, bruine kikker, groene kikker, gewone padden, maar geen knoflookpadden. Toen kwam die warme vrijdag en daarna was het raak in veel poelen, we hebben tot nu toe in 5 van de 8 poelen waar ze zijn uitgezet knoflookpadden kunnen horen en dat is een uitstekend resultaat.

Het vervolg van dit onderzoek zal natuurlijk zijn om de resterende 3 poelen te beluisteren met de hydrofoons, maar ook om te onderzoeken of er ook eieren afgezet gaan worden, want dat zou helemaal mooi zijn.

Matty Meij

Kalm aan, dan breekt het lijntje niet.

Geerbossers

Zo op een afstand lijkt het heus
een club van groene dwazen
die elke week als 't even kan
door hun natuurtje razen

Ze graven links, ze plukken rechts
Ze zeisen en ze slopen
ze kweken kweek op kale grond
en oogsten hooi bij hopen

en altijd is het zand te duur
en gaan ze het diep zoeken
't profiel is metersdiep gekeerd
tot in de verste hoeken

En zo bezien is ons Geerbos
'n wereld op z'n kop
een heuvelland met barbecue-
ruïne-ruim-maar-op.

Insectenmuur noemen ze dat
en andere staketsels
krijgen de naam van bijenflat
wat vindt je van die zwetsels

Insectenheuvel, torrentuin
graafwespenlokbestrating
heggenrankbijengaaswandwerk
in luktonsdarbemating

We prevelen menig uurtje zoek
bij het Geerbosboekbrevieren
om wat er in 't toekomstig jaar
de bodem mag versieren.

Reseda, Wouw, voor Bijenwolf
die alsmaar niet wil komen
en composiet voor Tronkenbij
die niet is in te tomen.

het Duifkruid voor behangersbij
en Heemst voor het behangen
de Wolbij stilt met Ezelsoor
nestel en eetverlangen

Zo wroeten zij seizoenen lang
al jaren rij op rij
voor woongenot en ordenen
hun wereld bij bij bij.

P. van Beurden

Insectentuin 25 jaar

Gedenkwaardig jubileum van onze Geerbos insectentuin

Een kwarteeuw is er al voorbijgegaan sinds we de insectenmuur in de insectentuin hebben klaarverklaard. Nauwelijks te bevatten dat er al zoveel jaren zijn voorbijgegaan en dat we ook zoveel ouder zijn geworden. Op 29 juni 1990 metselde Wim Schoo (destijds de gemeentelijke groenbeheerder) de laatste steen in.

Het jaar ervoor waren we al wel bezig geweest om pitrus uit te steken in de drassige stukken naast waar nu de insectentuin is. Er bloeiden zo mooi boterbloemen en echte koekoeksbloemen en dat wilden we zo houden. Maar de elzen en populieren van het snelgroeiende bos hebben het al snel gewonnen. Elke zaterdag waren we in de insectentuin met een vaste groep enthousiastelingen waarvan er nu nog steeds een aantal hun bijdrage levert. Mensen van het eerste uur waren Peter en Lidou van Beurden, Jan Kivits, Jan van den Tillart, Maria van Beljouw, Mia Rooijmans, Vincent Gerris, Toine Olijslagers, Els en Gerard van Leiden, Anja Edwards van Muijen, Wim de Kort, Peter Vlamings en Jenny Marijn.

Wat hebben we veel gespit, geplant, geel zand opgegraven, gemetseld, geboord en genoten van de bloemenpracht en de bijen, wespen en vlinders die dit el dorado wisten te vinden. Behangersbijen, metselbijen, tronkenbijen, zijdebijen, rupsendoders, metselwespen, deukwespen en nog veel meer insecten waren te bewonderen. Peter van Beurden wist er een aardige film van te maken. Die werd onder andere vertoond in de tent met de foto's toen we ons 20-jarig bestaan vierden.

Lidou hield haar dagboek bij over de wederwaardigheden van natuur en mens in de insectentuin. Een prijzenswaardig en zeker lezenswaardig document dat haar inspireerde tot vele afleveringen over de tuin in het lijfblad van onze IVN-afdeling.

Ieder jaar was en is het een verrassing welke planten het goed deden en welke insecten zich vertoonden. We weten nu uit ervaring dat diverse soorten bijen als de ranonkelbij en de rosse metselbij positief reageren op het aanbrengen van nieuwe nesthulp en dat ze oude gangen vaak niet meer gebruiken. Veel parasitaire insecten zien hun kans schoon om te profiteren van het rijke aanbod aan potentiële slachtoffers.

De vlinders varieerden vaak in aantal en soort. Dagpauwoog, atalanta, distelvinder, landkaartje, oranjetipje, kleine vos, citroenvlinder, argusvlinder, een enkele koninginnenpage, klein geaderd witje, klein koolwitje, bont zandoogje en oranje zandoogje, allemaal bezoekers van de bloemen van de tuin. Maar de landelijke -en vooral ook onze provinciale- tendens van de teruggang in het aantal vlinders ging ook niet aan het Geerbos voorbij. Dat zal ook deels te maken hebben met het langzaam veranderen van de vegetatie. De laatste jaren moeten we het met veel minder soorten en kleinere aantallen doen.

De vele foto's die in de insectentuin gemaakt konden worden, vormen nu prachtige illustraties van het boek ' Gasten van bijenhôtels' waarvan ondergetekende auteur is. In juli 2014 werd dit lijvig boekwerk gepresenteerd in Naturalis te Leiden en kort daarna werd in een feestelijke bijeenkomst in de insectentuin een exemplaar overhandigd aan de burgemeester van Veghel, mevrouw Ina Adema.

20-01-1990 Pitrus rooien, kweek bestrijden, terrein verschraken..

21-04-1990 Goed zand voor de insectenheuvel moet je diep zoeken...

21-04-1990 In plaats van goud delven we zand bij hopen!

29-06-1990 Noeste arbeid en kruiwagens zand later, ...klaarverklaard.

30-03-1991 Een welverdiende pauze in het Geerbos.

06-07-1991 Geerbosblommen Lidou en Anja en vele andere schone.

30-11-1991 Na gedane arbeid is het zelfs in mist en kou goed koffiedrinken

Waar gehakt wordt vallen spaanders waar wij wel weg mee weten.

Als we de jaren overzien, dan begon de bewoning van de bijenflats aanvankelijk aarzelend, maar al na twee jaar waren er veel ranonkelbijen en die zijn er steeds in redelijk aantal gebleven. Ook tronkenbijen hebben het goed gedaan en zijn er nog steeds veel. Een hoogtepuntje was de ontdekking van de minitubebij, een koekoeksbij van de kleine klokjesbij. Beide soorten zijn zeldzaam in ons land. Dat is mede de reden waarom er klokjes (*Campanula*) zoveel mogelijk tot bloei moeten komen. Omdat konijnen verzot zijn op klokjes werd enkele jaren geleden besloten om een binnentuin in de insectentuin van een gaasafstering te voorzien. Maar jonge konijnen bleken daar nog doorheen te kunnen en nu is vogeltjesgaas de oplossing, maar niet voor fazanten. Die hebben ook hun plantenvoorkeur en eten smakelijk van het zaad van eenjarige planten en van het loof en bloemen van onder andere perzikbladklokje en beemdtkroon. De fazanten in het Geerbos zien er altijd heel welvarend uit.

In de loop van de jaren is het areaal dat we bewerkten steeds meer gekrompen. De ambities werden kleiner, ook omdat de ouder wordende medewerkers lang niet altijd meer tijd konden vinden om op zaterdag te komen. Aanvankelijk hielden we het hele stuk van 40x60 meter redelijk bij. De eerste jaren werden stukken ook geploegd en ingezaaid met akkerkruiden. Maar later lieten we boerenwormkruid, guldenroede en herfstaster hun gang gaan. Inmiddels zijn die planten voor een groot deel verdrongen door braam en brandnetel. Die laatste is natuurlijk gunstig voor vlindersoorten als landkaartjes. Hoge grassen kwamen ook op en daarin nestelen ieder jaar dwergmuizen, ook geen alledaagse soort. Bij de laatste maaibeurt van dit jaar werden nog 6 nestjes gevonden. De akker is een vast onderdeel van de insectentuin. Eerst lag hij achteraan, maar nu ligt hij veel meer vooraan in de tuin. Het probleem is de schaduwvorming door de bomen. Er zijn al veel populieren geveld om meer licht in de tuin te krijgen, maar in 25 jaar groeien bomen flink door en nu vormt de laanbeplanting van essen een vroege bron van schaduw over de akker. Dat komt het bloeien van de akkerkruiden niet ten goede.

Helaas is Els van Leiden ons ontvallen, de grote animator van het ontdekkpad dat door het snelgroeende bos is aangelegd. Zij had er oog voor om de jeugd te laten meegenieten van de natuur in het Geerbos, zowel om als in de insectentuin. En nog steeds komen schoolkinderen op bezoek. In de loop der jaren heeft de insectentuin en omgeving veel bekijks gekregen van wandelaars, deelnemers aan diverse IVN-cursussen en bezoekende groepen uit andere dorpen. De tuin gaf en geeft een bijzondere natuurbeleving, die mensen inspireert.

Hoe verder? Lidou van Beurden is samen met Annie Oudendijk de drijvende kracht achter de insectentuin. Als het aan haar ligt, gaan we nog vele jaren door. Iedereen bewondert hun inzet en het resultaat. Het is er ook altijd gezellig met koffie en thee op zijn tijd en elk jaar een paasontbijt. En natuurlijk ieder jaar weer het wonder van de bloemenpracht.

Veel dank gaat uit naar alle mensen die zich ook in de laatste jaren nog op een of andere manier hadden of hebben ingezet voor de tuin: Lidou en Peter van Beurden, Annie Oudendijk, Pam en Fer Kalis, Mia Rooijmans, Jan Kivits, Gerard van Leiden, Gerard Welten, Corrie van Oort, Margriet Janss, Vic van Heeswijk, Annemieke Duterloo, Jet Ruijgendijk, Bas van Deelen, Jos van Stiphout, Matty Meij, Ad van de Donk, Jeanine van der Weide en Jan van Antwerpen.

Veghel, 2015
Pieter van Breugel

gewone goudwesp *Chrisis ignita*

tronkenbij f vliegt met hars

ranonkelbij *Chelostoma florisomne* op scherpe boterbloem

De sluipwesp *Ephialtes manifestator*

Deelprogramma

Deelprogramma mei t/m september

! Let op: kijk altijd even op de website (www.ivn-veghel.nl) of er wijzigingen zijn.

Vrijdagochtend wandeling

elke vrijdag 9.30-12.30
Vondelstraat
Pieter van den Berk

36 60 84

Plantenwerkgroep

april t/m september
19.00 – t/m zonsondergang
Karin Koppen

21 02 16

Amfibieën werkgroep

maart t/m juni
19.00-21.00
Matty Meij

35 00 91

Mei

Zaterdag 9, dagexcursie
Dagwandeling Rob
9.00 - 17.00
Rob Knechten

Leden / Publiek

34 01 12

Zaterdag 16, overige activiteit *
Stekjesmarkt op de Natuurtuin
13.00 – 16.00
Pam Kalis

Leden / Publiek

34 39 82

Woensdag 27, cursus
Zomercursus
zie in dit blad voor meer informatie
Fer Kalis

Leden / Publiek

34 13 48

Donderdag 28, avondexcursie
Vogelen in Waterbergingsgebied
19.30 - 21.30
Annemieke van de Ven

Leden / Publiek

36 78 88

Zaterdag 30, fietsexcursie
D'n Hof van de Toekomst
9.00 – 15.00
Karin Koppen

Leden

21 02 16

Juni

Zondag 7, workshop
Zintuigen (Petra Joosten)
10.00 – 12.30
Petra Joosten

Leden

26 65 59

Zaterdag /zondag 13/14,
Slootjesdag, wateractiviteit
zie website voor invulling
Pam Kalis

Leden / Publiek

34 39 82

Zondag 28, overige activiteit
Geerbos 25 jaar
10.00 - 14.00
Lidou van Beurden

Leden / Publiek

36 57 12

Juli

Vrijdag 10, lezing en excursie
Kennismakers: Stadsplanten
(locatie: Bibliotheek Veghel)
14.00 – 15.30
Karin Koppen

Leden / Publiek

21 02 16

Zondag 12, fietsexcursie
Dag van Lidou: St-Michielsgestel/Den Dungen
9.30 – 15.00
Lidou van Beurden

Leden

36 57 12

Donderdag 23, overige activiteit *
Kruidenmiddag inde Natuurtuin
14.30 – 16.00
Pam Kalis

Leden / Publiek

34 39 82

Augustus

Zondag 23, excursie
Bomen van de Keltische Boomkalender
10.00 - 12.00 (start Middengaal)
Peter van Beurden

Leden / Publiek

36 57 12

Zaterdag 29, excursie
Nacht van de Vleermuis
20.00 - 22.00
Gerard van Leiden

Leden / Publiek

06 220 826 34

Zondag 30, fietsexcursie
Molen Vorstenbosch
9.00 - 12.00
Peter Otte

Leden / Publiek

06 286 112 46

September

Woensdag 9 + 16, workshop
Planten Determineren
zie volledig jaarprogramma
Mark van Heijst

Leden / Publiek

35 40 47

Zaterdag 12, excursie
Dagwandeling Rob
(zie ook SPROKKELS zomer)
9.00 - 17.00
Rob Knechten

Leden / Publiek

34 01 12

Zondag 20, fietsexcursie
Bodem: wat leeft er?
10.00 - 12.30
Karin Koppen

Leden / Publiek

21 02 16

Woensdag 23, lezing
Bodemecologie (Rini Kerstens)
20.00 - 22.00
Karin Koppen

Leden / Publiek

21 02 16

Zondag 27, overige activiteit *
Oogstfeest in de Natuurtuin
13.00 – 16.00
Pam Kalis

Leden / Publiek

34 39 82

Overige activiteiten in september zie het complete 2e
halfjaarprogramma

Excursies: tenzij anders vermeld, verzamelen op het
Stadhuisplein, Veghel

Lezingen: verenigingslokaal Bunders-school, De Bui-
tendonk 3, 5467 DE Veghel

grote wolbij knagend op prikkneus blad Geerbos
Auplopus carbonarius metselspinnendoder met leem

Colletes daviesanus beladen aan nestgang

grote bladsnijder met blad in populierhout Geerbos
Xiphydria prolongata Geerbos

Ancistrocerus nigricornis bij nestgang grote rups

Foto's Pieter van Breugel

Geerbosdagboek

Zaterdag 14 februari 2015

De dag begon met een prachtige zon. Langzamerhand kwamen er wolken. We voelden hele fijne druppeltjes op ons gezicht, daar bleef het gelukkig bij. Maar wijs geworden door onze ervaringen van de laatste tijd, zetten we onze parasolplu's toch maar op om onze spullen droog te houden.

Ik kreeg een mail dat wij wilgentakken konden krijgen. Nou, wat graag!

Dus het eerste karwei van Annie en mij, was, om de takken, die al gebracht waren, naar de plekken te brengen waar ze dakpansgewijs op de rillen gelegd konden worden.

Meteen kon er gesnoeid worden aan de groot geworden wilgenstekken die ik in de afgelopen jaren in de grond gestoken had. Zij dienen meteen als steun voor de rillen.

De stompen van de 3 overgebleven oude populieren, zijn in het afgelopen jaar omgevallen. Geen wonder, ze waren uitgehold en rot, maar toch nog te zwaar om te tillen of te verschuiven. Met hun val namen ze wat struiken mee die, kromgebogen, proberen te overleven.

Er hing een lentesfeer in de lucht en dat kwam door de vele vogels die druk bezig waren met zingen en sommige planten hadden al beginnende blaadjes.

We hoorden het bekende herhalingsgeluid van de zanglijster, erg vroeg in het jaar, verder waren er veel mezen, een groene specht, een merel, een winterkoning en andere vogels waarvan we het geluid niet thuis konden brengen, ons roodborstje heeft weer concurrentie!

Tijdens onze pauze klonk er keiharde muziek, de carnavalsoptocht was begonnen, we konden 'genieten' van de laatste carnavalshits van de laatste tijd.

In de verte tussen de bomen, ontdekte ik een grote vogel, toen hij wegvloog zag ik dat het een buizerd was en Annie zag iets bewegen tussen de struiken, een mannetjes fazant was aan het 'grazen', 'Oh', vroeg ik aan haar: 'Heeft hij nog een staart?' 'Ja', antwoordde ze verbaasd, waarom vraag je dat?', 'Nou, je weet toch dat er fazantenveren uit de hoeden van alle Carnavalsprinsen steken?'

Zaterdag 21 februari 2015

Vorige week hebben Annie en ik 1 bergje takken weggesleept en op de rillen gelegd, maar nu lagen 4 bergjes op ons te wachten. Ondertussen was Matty ook gekomen om te helpen. Hij wees ons naar bloeiende sneeuwkllokjes een eindje verderop. Nu al? Was onze verbazing. Wij sjouwden en sjouwden bossen wilgentakken en zo langzamerhand

slonken de bergjes tot er niets meer overbleef.

De zanglijster zorgde voor een concert in slowmotion aangevuld door mezen en eksters, ondersteund door roffels van de bonte specht. Ons roodborstje had geen tijd voor muziek, hij bleef ons voor door steeds op te vliegen en verderop neer te strijken.

Een minikonijn dook snel de rillen in toen hij de 3 musketiers, gewapend met takken, aan zag komen. Tja, ik vermoedde al dat hij daar uit een nest kwam, ik trapte bij toeval in een hol opgehoogd stuk grond waarin mijn voet zwikte.

'Koffie!' riep Annie ineens, ja daar hadden we wel zin in, we moesten even bijtanken. Vanaf de zitbanken dachten we een winterkoning te ontdekken tussen de gestapelde houtblokken maar omdat hij niet zong, twijfelden we. En tegelijkertijd staken Annie en ik onze wijsvinger omhoog: een buizerd riep zijn "Pi-oehhhh!" hoog boven het Geerbos. Matty ging na dit karwei naar huis en ondanks dat we moe waren, gingen Annie en ik toch door met ons eigen werk. Alles ging prima totdat Annie wilde vertrekken, voor de verandering begon het hevig te hagelen. De korreltjes vielen stuitend op ons en op haar fietstassen, gauw doken we de auto in en al wachtend tot de bui ophield, keken we rond. We zagen een klein vogeltje dat voortdurend heen en weer vloog en veel van de grond pikte. Het bleef ons fascineren, we konden maar niet ontdekken wat het was, een roodborstje? Nee, een winterkoning? Nee ook niet, een musje? Nee, die zijn er niet in het Geerbos, maar het was ook geen meesje.

Ja, eindelijk kwam het zo dichtbij dat het duidelijk werd dat het een heggenmus was.

Een heggenmus, *prunella modularis*. Let op het spitse snaveltje

Sleedoorn, doorns, eerst bloemen, dan bladeren, dan pruimen

Zaterdag 28 februari 2015

Het had vannacht gevoren en volgens de weerberichten zou de temperatuur stijgen naar 8 gr.

Dus trotseerden Annie en ik de ochtendkou. Het viel reuze mee, alleen konden we nog even niet in de aarde wroeten, maar wel aan de dakpannenmuur werken. We voelden ons net pluksters, want dat doe je als je mos tussen de planten uittrekt.

Matty werkte aan de grote heuvel, dat wil zeggen, dat is geen heuvel meer maar een afgekalfd wandje geworden waarin zandbijen hun nesten kunnen graven.

Maar eerst hielp hij mij om een paar struiken Sledoorns te verplanten. Zij hebben gemene lange doorns en als je niet uitkijkt, zwiept er zó een gemene tak over je gezicht. De wortels zaten goed verankerd in de grond. Het kostte hem veel moeite om die los te krijgen. Ik hoefde alleen maar de stam vast te houden. Hijgend moest hij soms even uitblazen, maar het lukte. Zo kon hij verder met zijn werk nadat we de Sledoorns bij het hek geplant hadden. Hij groef een gat en weer hoefde ik alleen maar de stam vast te houden. Ik kwam er goed vanaf ...

Onze boterhammen smaakten goed in de stralende middagzon. "Oh, heerlijk het zonnetje in m'n nek" riep Annie uit en schudde zich alsof ze de zonnestralen goed door haar kleren wilde laten doordringen. 'Kijk daarboven!' voegde ze er meteen aan toe, '2 buizerds!' Wat een pracht gezicht die 2 rondcirkelende grote vogels! Ze vlogen zo vredig dat je meteen dacht aan een koppeltje. De eksters zijn bezig hun nest verder te bouwen hoog boven in een es. De takjes die zij nodig hebben, liggen, door de laatste storm, overal verspreid. Je ziet geen verschil tussen mannetjes en vrouwtjes eksters, dus wie wat haalt of bouwt, zien wij niet. De zanglijster is de hele morgen zijn lied aan het herhalen, soms vind ik dit saai, aan de andere kant ben ik blij dat hij elk jaar weer terug is uit de Middellandse zee (of uit Zuid-Azië, of het kan ook zijn dat de zanglijster hier overwintert, maar dan hoor je hem niet).

Ha, fijn, Matty heeft een nestkastje tegen de lijsterbes opgehangen. Nadat hij het opgeknapt had en een met metaal verstevigde ingang had gemaakt (tegen het kapotpijken door spechten), begint 't hier een nieuw leven. Het oude moest vervangen worden. Het was vorig jaar bezet door een boomklever. Hij of zij wilde de ingang kleiner maken met modder maar de specht dacht er anders over. Zodoende is het koppeltje boomklever naar elders verhuisd.

Maar iets verderop, in het nestkastje tegen een wilg, is een

koppeltje mezen al druk bezig met heen en weer te vliegen, ja dat wordt wat! Je zou willen dat alle nestkasten bezet zouden zijn.

Zaterdag 14 maart, eerste Geerboswerkdag

Met: Pieter, Corrie, Annie, Margriet, Jan, Peter, Matty, Mia en ik.

Ha! Je kon meteen zien dat Jeanine van de week, flink aan de gang is geweest op de dakpannenmuur. Alleen jammer dat ik er niet bij kon zijn, want met tweeën werken is veel gezelliger. Annie was vorige week al begonnen het mos weg te pukken. Zittend op haar krukje, kon ze op haar gemak dit geduldwerkje verrichten. Nu had Margriet het overgenomen.

Ze had een verrassing voor ons meegebracht: 3 zitboomstammetjes voor de vermoeide werkers of bezoekers. 'Ik heb er nog 2 thuis,' zei ze, 'die breng ik wel een andere keer mee.'

Mia had, behalve haar schoonmaakmiddelen om de borden te poetsen, een eigen gemaakte keramisch nestkastje meegebracht. Bij haar thuis hangen er meer en daar gaan de mezen wel in nestelen. Dus moet het hier in het GB ook lukken.

'Maar waar moet-ie hangen?' vroeg ze. Hmmm! Hier moesten we even over nadenken, want tegen zowat elke boom hangt al een nestkastje. Er bleef maar 1 plek over en dat was tegen een bijenflat. 'Daar!' wees ze ineens, 'Ja! ... dáár moet-ie komen hangen!' 'Oké,' zei Matty, die met zijn boormachine al klaar stond om ergens gaatjes te boren. 'En zo moet je dat doen!,' zei de voormalige lerares. Ze gebruikte een blaadje uit mijn GBdagboek, legde het op de achterkant en met een potlood nam ze de afstanden van de gaten en de hoogte van de achterkant van het nestkastje over.

‘Oké,’ zei Matty ook (voormalige) leraar en oud collega, ‘-Komt in orde!’ En jawel ... het hing meteen goed. Pieter merkte op dat de vogels wel even naar de ingang moesten zoeken, want die zat aan de zijkant, dat is weer eens wat anders.

En ja, zoals elk jaar moest de akker omgespit worden. Vorige week had Gerard Welten al een flink stuk omgedaan, nu kon het karwei afgemaakt worden. Jan had nu de spade in handen en ondertussen maaide Pieter met de zeis de omgevallen en uitgedroogde planten van het veld. Maar als alles zo plat ligt, gaat het maaien veel moeilijker, het viel dus zwaar tegen. Wat opviel was dat er veel bramen tussendoor groeiden. Eigenlijk zouden de wortels eruit gehaald moeten worden voordat het een en al bramen wordt. Matty nam het plantenafval op de kruiwagen en voerde het af naar de rillen. Dit jaar vond Pieter 6 dwergmuizennesten (mooi woord om te scrabbelen) tussen het hoge gras, je zou zeggen: het gaat goed met ze.

Corrie boog zich letterlijk over de zonneheuvel om de ongewenste planten te verwijderen. Ze trok aan een lange sliert van een zegge. “Kijk eens!” . Trots showde ze me haar ‘oogst’.

‘Wacht even , Corrie, ik maak een foto van je.’ Klik en nog eens klik, ‘ja, nu sta jij er mooi op!’

Peter wilde zijn akkertje achter de bank, zaaiklaar hebben, geholpen door Jan, was het spitten – zo leek ‘t – snel klaar. Het zaad was besteld en al binnengekomen, dus kan er volgende week gezaaid worden. Later heeft hij de knotwilgen geknot die rondom de mijt geplant zijn. Het was niet zomaar knotten maar de hele bovenkant ging eraf. Je moest te hoog reiken om aan de takken te zagen. En nu maar afwachten tot de nieuwe loten uitgroeien.

Zo was iedereen bezig en ik? Tja ... ik was zo’n beetje overal bezig vooral met (ver)planten, om groepjes te vormen. Het zaaien is voor paaszaterdag na het paasontbijt.

Zaterdag 28 maart 2015

Geerboschoonmaakactie in het hele Geerbos!

De deelnemers hadden zich in 2 ploegen verdeeld, wie met wie meeliep is aan mijn ogen onttrokken, maar Ardie, Mia, Fer, Peter, Matty, Iris, Nico, Wil en Marja waren present en zo konden ze het meeste afval van Veghel’s burgers met een lange knijper opvissen. Kruiwagens gingen mee om het opgeraapte afval in zakken, te vervoeren. Na een paar uren waren ze terug en ze werden getraceerd op koffie met ontbijtkoek én chocolade eitjes.

Annemieke, Annie en ik hadden ieder een andere taak, maar na een kwartier werken, verscheen een enthousiaste Peter Otte. Net terug van vakantie, zat hij mij zó boeiend te vertellen over een 2 maanden durende reis door Marokko, dat de vanuit de verte meeluisterende Annemieke er ook bij kwam zitten om naar zijn avonturen en belevenissen te luisteren. De prachtige natuur, schildpadden, talrijke soorten vogels, amfibieën, bloemen, enz., hij kwam ogen te kort. Zijn fototoestel kon het bijna niet bijhouden!

Zo verstreek onze werktijd, maar wat zou dat? Wij hebben geen arbeidscontract; wat niet klaar komt deze week, doen we wel een volgende keer. Maar ... beste lezer(es)... wat je nu gemist hebt, krijg je te horen en vooral te zien op de Sprokkelavond van 8 december!

De regen was weer eens de spelbreker en gelukkig dat onze parasolplu's de koffiespullen droog hielden. Iedereen ging tussen de middag naar huis en zelfs Annie vertrok. Zo bleef ik alleen over ... dacht ik, maar nee, een mannetjes fazant zat op de rand van een klaphekje en schreeuwde mij wat toe. We keken, op afstand, lang naar elkaar. ‘Wat doe jij nog steeds hier en hoe lang blijf je nog???’ riep hij naar mij in

zijn fazantentaal, met een raar rochelend geluid dat uit zijn keel kwam en dat ik nog nooit gehoord had. En ik antwoordde: 'Ik blijf hier zo lang ik wil, snap-je? Ga jij maar ergens anders je kostje scharrelen, dan kan ik tenminste hier rustig verder gaan met mijn werk én blijf af van de blaadjes en de bloemen van Perzikklokjes, Scabiosa 's en andere planten!'

Zo koppig als hij was, bleef hij mij een poosje in de gaten houden en toen ik even later opkeek, was hij verdwenen. Het hield maar niet op met regenen en na het planten van stompjes prei en andere kruiden, besloot ik naar huis te gaan.

Paaszaterdag, 4 april 2015

Op mijn lijstje van wat er allemaal mee moest naar het Geerbos voor het paasontbijt, had ik bijna alles afgestreept en de meeste spullen lang van tevoren in de auto gelegd. Campingtafeltje, tafellaken, serviesgoed, servetten enz. In gedachten zag ik ons – de Geerboswerkgroep – heerlijk op ons gemak ontbijten onder een warm lentesonnetje, Paaseieren eten op heerlijke broodjes en krentenmik na mét koffie. En ook konden de, op de muur uitgestalde nestjes met kunstpaaseieren, vele rondwarrelende knalgele pluizige kuikentjes, minikippetjes én minikonijntjes, zich laten bewonderen. De gele kaarsjes, die af en toe door de wind worden uitgeblazen, zouden branden. En dan de overal verspreide chocolade eitjes, in gekleurd zilverfolie verpakt (aan de kleur ervan weet je wat er in zit), zouden niet lang blijven liggen!

Een grote teleurstelling was het toen ik vanmorgen vroeg naar buiten keek ... het regende en het bleef regenen! Tja, wat nu? Het zag er niet goed uit, wat moet je in de regen? Gauw een mailtje sturen en iedereen afbellen. Pas tegen de middag werd het droog en al was het maar voor een paar uurtjes, ging ik toch naar het Geerbos. Meteen zag ik dat er iemand wilgen geknot had, dat moet het werk van Vic geweest zijn. Hij had de afgezaagde takken netjes op stapels gelegd. Sommigen waren zo groot en zo dik dat waren bomen op zich.

De grond was erg nat, wel makkelijk als je moet (ver)planten en als de pomp nog niet aangesloten is. Er stond een kistje longkruid met roze bloemen (*Pulmonaria officinalis*) op planten te wachten. Longkruid bloeit vroeg wat heel belangrijk is voor de dan levende solitaire bijtjes, o.a. de Sachembij (*Anthophora acerforum*).

In de verte zag ik Jeanine het toegangshekje openen en sluiten, fiets aan de kant, we zwaaiden naar elkaar. Ze bracht een houten blok mee, waarin ze vele gaatjes geboord had. Ha! Fijn, Peter zal het eerst op maat zagen en dan kan het tussen andere blokken in een flat geplaatst worden. Jeanine had ook een plattegrond gemaakt van de Geerbos-tuin. Alleen de perkjes en heuvels moesten nog een naam hebben, 'Dan weet ik waar jullie het over hebben,' zei deze Bezige Bij. Sommige perken hadden inderdaad nog geen naam, die konden we ter plekke verzinnen. Zoiets als: Fazantenheuvel, dat is de vernieuwde heuvel waarop de fazanten zonnen. Bewijzen de vele pootafdrukken en kuiltjes. We hebben nog een paar uurtjes gewerkt, de middag was bijna om. Toen zij vertrokken was, kwam Fer nog even een kijkje nemen, samen hebben we een rondje gelopen en de toekomstige plannen besproken, tja, in het Geerbos raak je niet zo gauw uitgewerkt.

Tot ziens in het Geerbos en vooral tot zondag 28 juni, ons 25-jarig bestaan!

Groetjes, Lidou.

Koekelidou

KOEKELIDOU KOEKELIDOU

Zeg maar eens waarom we komen
waarom we 's zaterdags er zijn.
Al die dagen dat we spitten,
krom de ruggen van de pijn.
Zeg maar eens waarom we steeds
weer teruggaan naar diezelfde plek,
eigen tuinen laten liggen
telkens horen "je bent gek".

Zijnt de vogels die er komen?
Zijnt de bloemen en hun pracht?
Zijnt de bladeren die verkleurden?
Zijnt de bijen en hun dracht?
Is het Pieter die weer zeurde?
Nee? Wat had je dan gedacht?
Tzijn de koeken van Van Beurden,
waar eenieder zo naar smacht.

Soms dan zijn het van die grote;
je arm is dan haast te kort.
Soms zijn ze heel ingetogen;
zonder dat er iemand mort,
want er komt een tweede ronde;
geen mens komt ooit iets tekort.
We moeten naar het Geerbos toe,
want daar zijn koeken van Lidou!

Wat zal ze vandaag weer brengen,
zijn het spritsen met een krent?
Was het kokos die we keurden?
Is het iets, dat niemand kent?
Zonder koeken van Van Beurden
zouden we daar nergens zijn,
Hoewel, de koeken die we keurden
komen meest van Albert Heijn!

Als we zaten met de koeken,
rollend door ons aller mond
en er zeeën theeën geurden
in dees late ochtendstond
wist ik, dat we het betreurden als
je er geen koek meer vond,
want dankzij Lidou van Beurden
komt er echt iets van de grond!

Pieter van Breugel

Bij deze klaarverklaring waren Pieters woorden ietwat serieuzer.

Zomerkamp

Op zomerkamp met kindergroep?

Ieder jaar gaat IVN-Zomerweek op kamp ergens in Nederland. Dit jaar in Noorden bij de Nieuwkoopse Plassen.

Een hele week kun je net zulke leuke jeugdactiviteiten doen als nu bij de jeugdgroep van je IVN-afdeling. En niet alleen overdag, ook 's avonds is er soms een spannende activiteit, hangt er ook vanaf hoe oud je bent.

Kinderen van 5 t/m 12 jaar zijn welkom. Oudere kinderen natuurlijk ook maar die kunnen ook mee op kamp met IVN-Woesteland, speciaal voor de groep jongeren.

Daarnaast zijn op het kamp ook veel volwassenen die hun eigen programma hebben, dus als je samen met je ouders of grootouders op kamp gaat, is er ook voor hen een leuk programma.

Heb je interesse kijk dan op de website www.ivnzomerkamp.nl of mail colettedehaas@hotmail.com voor meer informatie.

Zomerweek

Een compleet verzorgde excursieweek in Het Groene Hart

Een actieve natuur-excursieweek rond de Nieuwkoopse Plassen.

Van 31 juli t/m 7 augustus 2015 organiseren wij de 32e IVN Zomerweek, een compleet verzorgde excursieweek voor natuur- en cultuurliefhebbers vanaf 5 jaar.

Dit keer gaan we naar het Groene Hart met een verscheidenheid aan natuurgebieden, zoals De Groene Jonker, de Meyegraslanden, Ruygeborg, Lusthof de Haeck, het Jos Gemmekepad, eilandjes zoals o.a. Geitenkamp en veel meer.

Een enthousiast jeugdteam begeleidt deze week overdag de kinderen, zodat ook ouders zelf op excursie kunnen.

Wij verblijven met 60 personen op de rustieke kampeershoeve 'Koole' te Noorden aan de Nieuwkoopse Plassen met de hele week biologische maaltijden. Hier kunnen wij 'ons Groene Hart ophalen' met-fiets, wandel- en vaarexcursies in de wijde omgeving en een gevarieerd avondprogramma. Er zijn binnenslaapplaatsen en er kan weer gekampeerd worden.

Zowel binnen als buiten hebben we een mooi weids uitzicht over de landerijen en er is veel speelruimte.

Het natuurgebied vormt een schakel in de reeks wateren in het westen van ons land. Hoewel Nederland ooit voor een groot deel uit laagveen bestond, komen zulke uitgestrekte laagveengebieden en hun unieke flora en fauna tegenwoordig niet veel meer voor. De huidige populaties van de bijzondere purperreiger, groenknolorchis en Noordse woelmuis behoren tot de belangrijkste van Nederland.

Voor informatie: www.ivn.nl/zomerweek

Harrie Moonen

Kapelaan Koopmansplein 63

5212NV 's Hertogenbosch

Tel: 06-38106238

h.moonen3@kpnmail.nl of colettedehaas@hotmail.com

Het opmeten van een spechtennest.

Luisteren naar de sapstroom van de boom.

Ook in Veghel zelf werden activiteiten ontplooid, hoe oud was de boom?

Boomfeestdag

Bomen planten in het Hurkske

Op een stralende ochtend -woensdag 18 maart- waren leerlingen van groep 7 en 8 van de basisscholen in Erp en Keldonk in het Hurkske bijeengekomen voor de Nationale Boomfeestdag.

Het doel van de Boomfeestdag is om kinderen de functies en de waarde van bomen in hun directe leefomgeving te laten inzien, door middel van het laten planten van een eigen boom. De Stichting streeft ernaar dat ieder kind tijdens zijn of haar lagere schooltijd minimaal één keer een eigen boom plant.

Elke leerling mocht één of meerdere bomen planten en er werd niet één soort boom maar diverse, verschillende bomen geplant, o.a. winterik, beuk, es, esdoorn en linde. Daarna liepen zij in groepjes met een begeleidster van post naar post om de hoogte en dikte van een boom te meten, de diepte van een spechtengat te bekijken, naar de sapstroom van een boom te luisteren en nog meer interessante opdrachten te doen.

Als echte bomenkenners en met een zeer bijzonder certificaat -gekregen van de gemeente- gingen zij na een geslaagde natuurochtend huiswaarts.

Mia Rooijmans

Na afloop kreeg iedereen een certificaat mee naar huis

Natuurtuin

Bij elkaar op donderdagmiddag

Vanaf donderdag 21 mei zijn de gastvrouwen van Natuurtuin 't Bundertje elke donderdag van 14.30 tot 16.30 uur aanwezig om bezoekers te verwelkomen. Een mooie bestemming voor een fietstocht of wandeling in de wijk! Er wordt koffie en thee geschonken en er is tijd voor een rondje door de kruidentuin. Tijdens je bezoek is er grote kans dat je IVN'ers tegenkomt die met cliënten van De Donk een wandeling maken en even op de Natuurtuin pauzeren. Kom dus zelf op bezoek bij onze open middag, of meld je aan bij Mia Rooijmans om mee te lopen met De Donk. De open donderdagmiddag loopt van 21 mei tot half oktober, ook tijdens de zomervakantie. Op 23 juli is de IVN-kruidenmiddag van 14.30 tot 16.00 uur. Op deze middag wordt verse kruidenthee gezet en is er speciaal aandacht voor de kruiden van de Natuurtuin.

Pam Kalis

Slootjesdag

Bootjes maken en varen bij de natuurtuin

Zondag 14 juni van 10.30 tot 12.00 uur, tijdens de landelijke IVN Slootjesdagen, gaan we samen met kinderen bootjes maken en varen bij Natuurtuin 't Bundertje. Tijdens deze publieksactiviteit voor gezinnen met kinderen laten we zien hoe je een bootje kunt vouwen van riet. Bezoekers worden ook uitgedaagd zelf een bootje van natuurlijke of recyclingsmaterialen te ontwerpen. De bootjes proberen we natuurlijk ook uit op de vijver of het slootje – we zijn benieuwd hoeveel zeevaardige modellen er geknutseld worden! Neem de (klein)kinderen mee en knutsel samen een bootje op slootjesdag in de natuurtuin! Heb je een leuk idee voor een voorbeeldbootje, meld je aan bij Pam Kalis.

Pam Kalis

Mensen en gidsen tijdens de activiteit 'Bij Elkaar op de Natuurtuin'.

Stekjesmarkt

Op zaterdag 16 mei is de Stekjesmarkt van IVN-Veghel en Natuurtuin 't Bundertje. Elk jaar krijgen we van IVN'ers leuke planten, stekjes en kruiden aangeboden die de bezoekers van de Stekjesmarkt mee kunnen nemen voor hun eigen tuin. We hopen weer op jullie mooie plantjes. Het levert een bijdrage aan de biodiversiteit in de tuinen en het is een manier om mensen te stimuleren planten te zetten die belangrijk zijn voor bijen en vlinders.

De stekjesmarkt is van 13.00 tot 16.00 uur. 's Ochtends is de kruidenwerkgroep al bezig in de tuin, dus als je eerder wilt komen om iets te brengen dan kan dat ook. Leuke tuinplanten, kruiden of zaailingen voor de moestuin, graag voorzien van een naamkaartje. Advies over de standplaats, bloeitijd en of de plant interessant is voor bijen of vlinders is ook welkom – maar als je zelf op de stekjesmarkt aanwezig bent, kun je dat ook gewoon doorgeven. Een uitwisseling van kennis is een van de doelen van deze middag! Ben je zelf op zoek naar nieuwe planten in je tuin, zaadjes of stekjes, dan ben je natuurlijk ook van harte welkom.

Pam Kalis

Een andere activiteit die met water van doen heeft, waterbeestjes!

Witkelen

(is ook gepubliceerd in verenigingsblad NTKC)

Het zal iedereen opgevallen zijn dat het jaarlijkse vogelconcert weer is losgebarsten. Zeker nu de Afrikagangers terug zijn, is het vooral 's ochtends vroeg voor iedereen die er oren naar heeft, een en al genieten.

Eén van de soorten is de Grasmus. Boven in een struik brengt hij vaak duidelijk zichtbaar zijn zang ten gehore: een korte snelle strofe met krassende, hese, rauwe klank, en schokkend en hortend ritme. De Grasmus overwintert ten zuiden van de Sahara en is vanaf april weer in ons land. De soort is niet verwant aan de 'mus', al zou je dat gezien zijn naam in eerste instantie wel denken. Het is echter niet 'gras-mus' maar 'gra-smus'.

'Gra' komt van 'grauw' en 'smus' komt van 'smieg' wat in het Oudnederlands 'lenig' of ook wel 'kruipend' betekent. Een betere naam voor het vogeltje zou dan ook zijn geweest, 'grauwe kruiper'. In het Engels heet de grasmus 'Common Whitethroat' (Gewone Witkeel). Een prima naam gezien

zijn uiterlijk.

Een andere 'Witte keel' die van struikgewas houdt is de 'Lesser Whitethroat' (Kleine Witkeel). Deze vogelsoort heet in het Nederlands, Braamsluiper. De naam Braamsluiper is wel prima gekozen want hij is zeer moeilijk in beeld te krijgen. Het geluid is gelukkig erg opvallend, namelijk een ratelend, luid tell-tell-tell-tell-tell, voorafgegaan door een kort, schrapend gebrabbel. De Braamsluiper overwintert in Noordoost-Afrika en is vanaf april ook weer present. Wat uiterlijk betreft lijken Grasmus en Braamsluiper veel op elkaar. Het belangrijkste verschil is de kleur van de rug: bij de Grasmus bruin, bij de Braamsluiper grijs.

Let maar eens op deze twee 'Witkelen' wanneer je weer op pad gaat.

Ton Hermans

Bronnen:

R.M. Teixeira, Atlas van de Nederlandse Broedvogels, 1979
K. J. Eigenhuis, Verklarend en Etymologisch Woordenboek van de Nederlandse Vogelnamen, 2004

L. Svensson e.a., ANWB Vogelgids van Europa, 1999

Ton Hermans fotografeerde deze uitbundig zingende grasmus.

Braamsluiper gefotografeerd door Ton Hermans

Een close-up van een kenmerkend gevederde grasmus door Ton Hermans.

Fototentoonstelling

Wie doet er mee met de minifototentoonstelling voor de Sprokkelavond van 8 december?

Maak foto's van de natuur in de verschillende seizoenen.

Deelnemers krijgen de beschikking over een paneel van 50 cm x 60 cm om hun foto's te presenteren. Op een in overleg te bepalen tijdstip kunnen de foto's worden opgeplakt en opgehangen.

Opgeven voor 30 mei bij Mia Rooijmans
m.rooijmans@hotmail.com

Inlichtingen bij Lidou van Beurden
penlivanbeurden@ziggo.nl

Tuinreservaten

Een cursus in diervriendelijk tuinieren

Ik had mij ingeschreven voor de Tuinreservatencursus omdat ik graag meer informatie wilde krijgen om mijn tuin vriendelijk te laten ogen met mooie planten, struiken, bloemen en een watertje om het aantrekkelijker te maken voor mijzelf en aansluitend voor de beestjes. En met beestjes bedoel ik bijen, hommels, vlinders, vogels en andere vliegers.

Jaren geleden zat een hommelnest in de achtertuin in de bodem, omdat we toevallig de juiste omgeving hadden gecreëerd. Niet bewust, maar toevallig zo ontstaan. Prachtige beestjes om te zien. Door wijzigingen in de beplanting kwamen er minder vlinders, bijen en hommels en daarmee is dan ook een stukje gezelligheid weg, zo benoem ik dat maar. Door de Tuinreservatencursus krijg ik weer een boost om mijn tuin voor een gedeelte anders in te richten zodat ik meer kan genieten en de natuur dichterbij brengen.

Nog een paar donderdagavonden en zaterdag en dan zit het er alweer op. Wat ik fantastisch vind, is de commitment van de organisatoren die enthousiast bezig zijn om ons te onderwijzen en je met alles proberen te helpen.

Ik vind het een leuke, gezellige en leerzame tijd.

Jacinta Zijlstra

IVN zomercursus

Op woensdag 27 mei, start in de serie 'korte natuurcursussen gebaseerd op het seizoen', een nieuwe korte natuurcursus van het IVN Veghel in samenwerking met IVN Uden en IVN Bernheze.

In deze zomercursus, het jaargetij van de overvloed, wordt aandacht besteed aan typische zomeronderwerpen, zoals: bloemen en hun bestuivers, vogels en hun territorium, de voedselkringloop en de op warme zomeravonden volop vliegende vleermuizen.

De cursus bestaat uit 3 binnenlessen op de woensdagavond van 20.00 tot 22.00 uur en 4 excursies, veelal op de zondagochtend van 9.00 tot 12.00 uur. In verband met de vleermuizen zit er ook een avondexcursie bij.

De excursies gaan naar bekende en minder bekende natuurgebieden in Noordoost-Brabant zoals Kasteel Heeswijk, Hazeputten, Geerbos en het Melven.

De docenten zijn enthousiaste IVN-gidsen die veel in de natuur te vinden zijn. In een ontspannen sfeer valt van hen en elkaar veel (bij) te leren.

De kosten bedragen 30 euro (IVN-leden 20 euro) en zijn inclusief lesmaterialen en koffie. De cursus wordt gegeven in het IVN-lokaal Veghel, Buitendonk 3, Veghel. U kunt zich aanmelden tot 15 mei via e-mail: secretariaat@ivn-veghel.nl of via de website IVN Veghel (www.ivn-veghel.nl). Na aanmelding ontvangt u een bericht met nadere informatie (maar mogelijk ontvangt u, i.v.m. vakanties, dat bericht wat later).

Binnenlessen: wo. 27 mei, wo. 3 juni, wo. 17 juni
Excursies: za. 30 mei, zo. 7 juni, zo. 21 juni, wo. 24 juni
Informatie bij Fer Kalis tel. 0413-341348 en www.ivn-veghel.nl.

Maashorst

1000-soortentelling

Vanuit de Stichting natuurorganisaties De Maashorst is het idee naar voren gekomen om met de gezamenlijke natuurverenigingen een 1000-soortendag te organiseren. Dit zal plaatsvinden op vrijdagavond 29 mei, zaterdag 30 mei en eindigend zondagavond 31 mei 2015.

We zijn op dit moment bezig om de organisatie op te zetten. Het idee is om verschillende werkgroepen te maken die een bepaalde soortgroep bekijkt. Dit wil niet zeggen dat als andere groepen in het veld zijn en ze doen waarnemingen die niet hun soortgroep is, dit toch kunnen plaatsvinden. Per werkgroep willen we een coördinator hebben, vergezeld van expert(s) en eventueel meelopers. De expert kan ook coördinator zijn, maar dat hoeft niet. De meelopers zijn leden van de diverse natuurverenigingen (dus geen publiekswandelingen). We kunnen ons voorstellen dat groepjes het veld ingaan met expert en meelopers. Hierdoor wordt de kennis van de experts ook een beetje overgebracht op de kennis van de meelopers.

Alle gegevens worden opgeslagen en genoteerd met het programma waarneming.nl. Hiervoor kan op elk type mobiele telefoon een app geïnstalleerd worden, waardoor je de waarnemingen in het veld ter plaatse kan invoeren.

De volgende soortgroepen hebben we in gedachte:

Planten - Vogels - Waterfauna en flora - Dagvlinders - Sprinkhanen - Bijen - Mossen/korstmosses - Mieren - Nachtvinders - Vleermuizen - Libellen - Spinnen - Zoogdieren - Paddenstoelen - Kevers - Vliegen/muggen.

Deze lijst kan aangevuld worden en er zullen nog namen ingevuld moeten gaan worden, afhankelijk van de expertise die kan worden aangeleverd. Per groep moet in ieder geval een coördinator ingevuld worden en één of meerdere experts.

Bij deze een oproep aan de diverse leden, kunnen jullie meehelpen? Heb je eigen expertise of ken je mensen met een specifieke expertise? Laat het ons weten, zodat we een leuk en interessant weekend gaan beleven. Noteer de datum in ieder geval in je agenda.

Voor vragen/opmerkingen/ aanvullingen graag contact opnemen met Jan-Willem Hermans, jwhermans@kpnmail.nl (tel. 0413-269804).

Duurzaam Doen

Halverwege de Antoniusstraat in Keldonk staat een huis met boerenkool en spruitjes in de voortuin. Misschien is het dan ook juister om in deze context te spreken over een 'hof'; een omsloten stuk grond waar groenten geteeld worden. Vanuit het oogpunt van duurzaamheid is er veel voor te zeggen om ook de voortuin in te richten als moestuin in plaats van het gangbare bloemenperkje en een stukje gazon.

Zelf telen is een optie als je duurzaam wilt eten, even in het midden laten of je daar je voortuin ook voor wilt gebruiken. Bovendien is de moestuin nu hip; je kan moestuinieren in bakken (www.makkelijkemoestuin.nl), er zijn verticale moestuinen, eetbare borders...er is zelfs een moestuin-talentenjacht op televisie.

Een bijzondere vorm van 'moestuinieren' is permacultuur (een samenvoeging van de Engelse woorden permanent agriculture) waarbij de zorg om aarde centraal staat. Op zaterdag 30 mei (zie jaarprogramma) is er een ledenexcursie met Mia en ik, naar d'n Hof van de Toekomst in Uden waar men met dit principe werkt. We krijgen daar een rondleiding met uitleg.

De milieubelasting van voedsel zit deels in het transport vandaar dat streekproducten over het algemeen een lage ecologische voetafdruk hebben. Streekproducten kopen is na zelf telen, een goede 2e keus. Ik ben op zoek geweest naar adressen en hoop van jullie nog veel aanvullingen te krijgen!

Verbruggen paddenstoelenkwekerij in Erp (www.oesterzwam.nl) Vair varkensvlees, Erp (www.vair.nl) Biologische varkensboerderij Donkers, Uden (www.kikis.nl) Van het Land Groente abonnement, Vorstenbosch (www.vanhetland.nl)

Milieu Centraal heeft groente en fruit ingedeeld in milieu-klasse A t/m D gebaseerd op milieubelasting door teelt, transport en verpakking van het product en op hun website (www.milieucentraal.nl) kan je een kalender downloaden (of een app) met milieuvriendelijke groente en fruit per maand. En daar lees je dan dat je in mei prima andijvie kan eten maar beter nog geen courgette! Een kleine kanttekening van mijzelf is dat Milieu Centraal er vanuit gaat dat vervoer per schip een redelijk milieuvriendelijke manier van transport is en dat daarom groente of fruit uit Afrika of Zuid Amerika, mits per boot vervoerd, prima is. Echter schepen gebruiken stookolie en daarbij komen bij de verbranding grote hoeveelheden onwenselijke stoffen vrij zoals CO₂, zwavel en stikstofoxide. Zullen we het toch maar vooral bij seizoensproducten van Nederlandse bodem houden?

Karin Koppen

Dag van Lidou

Geef je op voor de 'Dag van Lidou' op zondag 12 juli naar Sint-Michielsgestel.

Wat hebben we op het programma staan?

- een natuurwandeling
- een bezoek aan een Archeologisch Museum
- een bezoek aan een nieuw arboretum.

Neem je lunchpakket en drinken mee.

Vertrektijd: 9.30 uur - vanaf Stadhuisplein

terugkomst: 15.00 uur

Geef je op in verband met carpoolen, liefst per mail: penlivanbeurden@ziggo.nl of telefonisch: (0413) 365712

Laat ook weten of je wilt rijden en carpoolers mee wilt nemen.

Carpoolvergoeding: 0,25 Euro per auto, per km, onderling te verrekenen.

We maken er een gezellige dag van en hopen op mooi weer.

Tot dan en groetjes,
Peter en Lidou.

Een Romeinse munt

Een impressie van Hader in de Romeinse tijd

Wat is het IVN?

Het IVN wil de natuur in al haar kleur en veelvormigheid onder de aandacht van mensen brengen en daardoor bijdragen aan de verwonderingen en het respect voor al het leven rondom ons.

Daarom is onze zelfgekozen lijfspreuk:

In Voor Natuur

Het IVN Veghel is aangesloten bij de landelijke Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie in Amsterdam.

Wat biedt het IVN Veghel?

Voor belangstellenden organiseert het IVN nu al 35 jaar, cursussen, tentoonstellingen, wandelingen en fietstochten in en rondom Veghel. Voor leden en donateurs staan ook wandelingen in nabijgelegen natuurgebieden en verenigingsavonden met diverse natuurthema's op het programma. De overige activiteiten vinden plaats in werkgroepverband:

Werkgroep / activiteit / Contactpersoon / telefoon

Amfibieën:

Matty Meij35 00 91

Geerbos/insectentuin:

Pieter van Breugel36 27 53

Planten:

Karin Koppen21 02 16

Schoolgidsen:

Hanneke Leenhouts.....28 78 51

Annette Roelands.....35 39 19

Marja van Heijst.....35 40 47

Veghelse Vogelaars:

Ton Hermans21 02 16

Weidevogelgroep Boerdonk:

Tom van Lieshout..366255 / 06 51769185

Veghels Landschap:

Fer Kalis34 13 48

Tentoonstelling:

Mia Rooijmans36 29 77

Infoblad:

Maria Kordewinders(0492) 46 33 83

Ledenactiviteiten:

Lidou van Beurden36 57 12

Vrijdagochtendwandeling:

Pieter van den Berk36 60 84

Wandelen met De Donk:

Mia Rooijmans36 29 77

Wilt u actief worden in het IVN?

Dan bent u welkom als lid. Het lidmaatschap kost € 23,00 per jaar en voor huisgenootleden € 11,50 per jaar. Overmaken op rekeningnr. NL09INGB 0004 1542 71

Nadere inlichtingen of aanmelden bij het secretariaat IVN Veghel Antoniusstraat 11, 5469 EV Keldonk of secretariaat@ivn-veghel.nl

Wilt u het IVN Veghel ondersteunen?

U bent van harte welkom als donateur (minimum € 11,50 per jaar).

Overmaken op rekeningnr. NL09INGB 0004 1542 71. U krijgt dan het jaarprogramma toegezonden en vier keer per jaar het verenigingsblad Sprokkels met nieuws en verhalen over de natuur in en rondom Veghel.

Afmelden ? Voor 1 december van het lopend jaar bij het secretariaat

In het nummer van IVN-info leest u onder andere over: alles waar u in verwondering verslag van doet om anderen van uw belevenissen mee te laten genieten.

Kopij inleveren voor het zomernummer 107

Tot 15 juli (liefst eerder!)

Redactieadres:

Maria Kordewinders-van den Tillaar
Geluckweg 4

5469 NA Boerdonk

Telefoon:0492 - 46 33 83

E-mail: kordewinders@home.nl

Foto's en tekeningen zijn ook héél welkom.

Een penseelkever etend op knautia Foto: P. van Beurden

